

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว และการพัฒนาเทคโนโลยีทางอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมิอาจ หลีกเลี่ยงได้ ปัญหามลพิษทางน้ำ พื้นดิน ป่าไม้ รวมถึงปัญหามลพิษทางอากาศที่ก่อให้เกิด ปรากฏการณ์โลกร้อนหรือปรากฏการณ์เรือนกระจก (greenhouse effect) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็น ปัญหาที่สำคัญที่สุดที่โลกกำลังเผชิญหน้าอยู่ในขณะนี้

“สงคราม” ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่าง มหาศาล การสงคราม (warfare) หรือการพิพาททางอาวุธ (armed conflict) นั้นถือว่าเป็นรูปแบบ สรุสุดของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและดำเนินอยู่ในสังคมมนุษย์มาโดยตลอด สงครามคือการต่อสู้ ระหว่างกลุ่มสังคมโดยวิธีการใช้กำลังหรือโดยวิธีการอื่น ๆ สงครามในความหมายเข่นนี้จึงอาจจะ หมายถึงการต่อสู้ระหว่างกลุ่มของสังคมมนุษย์โดยใช้ความรุนแรงหรือการประทันด้วย¹ และ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทุกครั้งที่เกิดสงครามไม่ว่าจะเป็นสงครามในทางระหว่างประเทศหรือ สงครามที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ซึ่งก็คือสงครามกลางเมือง (civil war)^{*} นอกจากจะ ก่อให้เกิดการทำลายล้างและความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์อย่างมหาศาลแล้ว ภัย จากสงครามยังได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง (widespread) เป็นระยะเวลา ยาวนาน (long – term) และรุนแรง (severe) ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมนี้มีทั้งความ

¹ สุราษฎร์ บำรุงสุข, สงคราม : จากยุคบุพกาลสู่ศตวรรษที่ 21, พิมพครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: โครงการ วิถีทรอศน์, 2541), หน้า 9.

* สงครามที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ หรือ กรณีพิพาททางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ (non – international armed conflict) หมายถึง การใช้กำลังและต่อสู้ในดินแดนของรัฐหนึ่งระหว่างกองกำลัง ทหารกับกลุ่มติดอาวุธ โดยจะต้องเป็นการต่อสู้กันแบบทหาร (military – style confrontation) มีลักษณะการ บังคับบัญชาที่ชัดเจน (chain of command) นอกเหนือนี้ จะต้องมีความรุนแรง และมีผลกระทบต่อความมั่นคง ของประเทศอย่างมาก

เสียหายที่เกิดขึ้นในทันทีและความเสียหายที่ต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะเห็นผลความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเกิดจากวิธีการในการทำสงครามอย่างเช่น ในสงครามอ่าวเปอร์เซีย กองกำลังทหารของประเทศอิรักได้เปิดทางระบายน้ำมันที่อยู่ในปอน้ำมันกว่า 76 ปอนของประเทศคุเวต ทำให้น้ำมันกว่า 60 ล้านบาร์เรลหลอกอิรักออกไปก่อให้เกิดการเจือปนของสารเคมีที่เป็นพิษในดิน แหล่งน้ำบนผิวดินและบริเวณชายฝั่งซึ่งได้ส่งผลให้เกิดการตายของนกทะเลเกือบ 30,000 ตัว² นอกจากนี้กองกำลังทหารของประเทศอิรักยังได้เผาปอน้ำมันมากกว่า 600 บ่อ เมื่อตอนที่ได้เพิกถอนกองกำลังออก ซึ่งมีปริมาณของน้ำมันระหว่าง 2.5 ถึง 6 ล้านบาร์เรลถูกเผาไหม้ในแต่ละวัน ส่งผลให้เกิดควันพิษจากการเผาไหม้เจือปนอยู่ในอากาศเป็นบริเวณกว้าง³ จากผลของการเสียหายต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากการเผาไหม้ของบ่อน้ำมันและการตายของนกทะเลหลายพันตัวในแอ่งน้ำมันนั้นไม่อาจที่จะฟื้นฟูแก้ไขได้เลย ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมยังอาจเกิดจากปัจจัยที่ใช้ในการทำสงครามไม่ว่าจะเป็นการใช้สารเคมีสารชีวภาพ หรือทุนระเบิดเป็นอาวุธและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อาวุธที่มีอนุภัยในการทำลายล้างสูง อย่างเช่น ในช่วงตอนปลายของสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1945 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้ระเบิดปรมาณูโจนต์ไปที่เมืองไฮโรชima และนางาซากิของประเทศญี่ปุ่น พลังงานที่ปลดปล่อยออกมายกการระเบิดได้ทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงและกว้างขวาง แสงสว่างกับความร้อนที่มากมายส่งผลให้ป่าไม้รวมถึงบริเวณที่เพาะปลูกเสื่อม化 เป็นบริเวณกว้าง การระเบิดของระเบิดปรมาณูในชั้นบรรยากาศของโลกยังทำให้เกิดฝุ่นกัมมันตรังสีในระยะไกลและสามารถติดค้างอยู่ในอากาศเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ซึ่งสามารถทำอันตรายต่อชีวิตมนุษย์หรือทำให้ผู้รอดชีวิตต้องประสบกับโรคภัยไข้เจ็บ หรือความพิการอย่างน่าเวทนาที่สุด⁴

นอกจากการใช้วิธีการหรือปัจจัยในการทำสงครามดังกล่าวแล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมยังอาจเกิดจากการดัดแปลงสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เป็นเครื่องมือหรืออาวุธในการทำสงครามกัน อย่างเช่น เคยปรากฏว่ามีการใช้กันมาเมื่อ 146 ปีก่อนคริสต์กาล (146 B.C.) ซึ่งทหารโรมันได้ประดิษฐ์ไปบนพื้นดินของเมืองคาร์ทาก (Carthage) เพื่อปรับเปลี่ยนคุณภาพของดิน ทำให้ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกไม่ได้⁵ หรือในสังคามเวียดนามประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้

² United Nations Environment Programme, Desk study on the environment in Iraq, 1st ed. (Imprimerie Chirat, 2003), pp. 65 – 68.

³ Ibid.

⁴ บรรยง บุญฤทธิ์, มหาสงครามนิวเคลียร์ล้างโลก, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: ธรรสารการพิมพ์, 2527), หน้า 73.

⁵ Seymour M. Hersh, Chemical and biological warfare : America ' hidden arsenal

แก๊ซน้ำตาและสารก่อใบไม้ร่วง (defoliant) ในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1962 ถึง ค.ศ.1970⁶ และยังได้มีการทดลองทำฟันเทียมให้ตอกหนักผิดกฎหมายเพื่อให้เกิดอุทกภัยอย่างรุนแรง ทำให้พืชผลในเวียดนามเนื่องจากความเสียหาย⁷ ซึ่งจากผลกระทบของสงครามเวียดนามที่ได้ทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างมหาศาลในครั้งนั้นจึงทำให้เกิดคำว่า "ecocide" ขึ้น⁸ ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าการทำลายสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาของสงครามทั้งโดยเจตนาและที่เป็นความเสียหายข้างเคียงจากการโจมตี (collateral damage) นั้นเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้เลย และถึงแม้ว่าสงครามจะจบสิ้นลงแล้ว แต่ผลกระทบของสงครามที่มีต่อสิ่งแวดล้อมยังคงดำเนินอยู่อย่างท่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้แต่ละประเทศรวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักรถึงความสำคัญของการให้ความคุ้มครองต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีความหวั่นเกรงว่า หากมีการใช้ยุทธวิธีทางการสงครามโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมแล้วก็จะทำให้สิ่งแวดล้อมต้องถูกทำลายลงเป็นอย่างมากและย่อมส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นประชาคมระหว่างประเทศจึงต่างเห็นพ้องต้องกันถึงความจำเป็นที่ควรจะมีการตรวจสอบทั้งทางกฎหมายขึ้นมาเฉพาะเพื่อให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในช่วงที่มีสงครามหรือข้อพิพาททางอาชญากรรมเกิดขึ้น

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศถือเป็นกฎหมายที่นับบทบาทอย่างสำคัญในสถานการณ์ที่มีข้อพิพาททางอาชญากรรมเกิดขึ้น เพราะเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการจำกัดขอบเขตของวิธีทางในการสู้รบ และยังเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองทรัพยากรที่ไม่สามารถทำการสู้รบได้อีกด้วย รวมถึงผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการสู้รบ อย่างเช่น พลเรือน ถึงแม้ว่ากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศจะมิได้มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดในเรื่องของการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยตรง ก็ตาม แต่จากปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น เมื่อสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงก็ย่อมส่งผลต่อมนุษย์อย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเริ่มให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา โดยเฉพาะ

(New York: The Bobbs – Merrill, 1968), p. 143.

⁶ ประเสริฐ ทองเจริญ, มหันตภัยอาชีวภาพและอาชญากรรม, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์, 2546), หน้า 20.

⁷ ปรีชา ศรีวัลย์, สงครามปัจจุบัน สงครามเวียดนาม, สงครามอาหรับ-อิสราเอล, สงครามลาบานอน และสงครามฟอล์กแลนด์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอดี้ยนสโตร์, 2533), หน้า 49.

⁸ Hilaire McCoubrey and Nigel D. White, International law and armed conflict, (Brookfield: Dartmouth, 1992), p. 236.

อย่างยิ่ง พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ. 1977 หรือพิธีสารฉบับที่ 1 (Geneva Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflict 1977) และอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้เทคนิคการตัดแปลงสิ่งแวดล้อมในทางทหารหรือในทางที่เป็นปรปักษ์อื่นใด ค.ศ. 1976 (Convention on the Prohibition of Military or Any Other Hostile Use of Environmental Modification Techniques : ENMOD Convention 1976) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาวุธ อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการใหม่ที่สำคัญของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

ความสำคัญของการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาวุธเริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานระหว่างประเทศ โดยเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 1991 สมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ (General Assembly) ได้เสร็จสิ้นการอภิปรายในหัวข้อเรื่อง “การห้ามประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นอาวุธในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาวุธและการใช้มาตรการทางปฏิบัติเพื่อปักป้องการหาประโยชน์เช่นว่านั้น (Exploitation of the environment as a weapon in times of armed conflict and the taking of practical measures to prevent such exploitation)” พร้อมด้วยการพิจารณาจับเอกสารดังต่อไปนี้ 46 / 417 (decision 46 / 417) ซึ่งได้กล่าวว่า การปักป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาวุธจะได้นำเข้าสู่การประชุมระหว่างประเทศครั้งที่ 26 ของกาชาด (Red Cross) และเสี้ยววงเดือนแดง (Red Crescent) และร้องขอให้เลขาธิการแห่งสหประชาชาติ (Secretary – General) รายงานกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปภายใต้กรอบการดำเนินงานของกาชาดระหว่างประเทศ (International Red Cross) ในประเด็นดังกล่าวต่อที่ประชุมสมัยที่ 47 ของสมัชชาใหญ่ นอกจากนี้ยังได้บรรจุหัวข้อเรื่อง “การให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาวุธ (Protection of the environment in times of armed conflict)” เข้าสู่รายชื่อความต้องการของสมัยประชุมที่ 47⁹ ซึ่งต่อมาในวันที่ 25 พฤศจิกายน ค.ศ. 1992 สมัชชาใหญ่ได้พิจารณาจับเอกสารดังต่อไปนี้ 47 / 37 (resolution 47 / 37) ภายใต้หัวข้อเรื่อง ดังกล่าว และตามข้อมูลนี้สมัชชาใหญ่ยังได้ร้องขอให้เลขาธิการแห่งสหประชาชาติเชิญให้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจัดทำรายงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการโดยคณะกรรมการและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องต่อการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาท

⁹ United Nations Decade of International Law, Report of the Secretary General on the Protection of the Environment in Times of Armed Conflict (U.N. GAOR, 48th Session Provisional Agenda Item 144, paras. 1 – 9, U.N. Doc. A/48/269, 1993), pp. 2 – 3.

ทางอาวุธและให้ยื่นรายงานดังกล่าวต่อสมัชชาใหญ่ในที่ประชุมสมัยที่ 48 ภายใต้หัวข้อเรื่อง “United Nations Decade of International Law”¹⁰ นอกจากนี้สมัชชาใหญ่ยังได้เรียกร้องให้รัฐทั้งหลายยินยอมในการที่จะบังคับและปรับใช้บทบัญญัติของสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการนำเข้าไปบรรจุอยู่ในคู่มือทางทหาร (military manual) ของแต่ละประเทศ

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกจึงควรหนักถึงความสำคัญของการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในภาวะสงครามและให้ความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ รวมถึงองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการข้อที่ 24 ของปฏิญญากรุงริโอ (Rio Declaration) ค.ศ. 1992 ที่ได้กล่าวไว้ว่า “สหกรณ เป็นภัยซึ่งมีมาแต่เดิมของการพัฒนาอย่างยั่งยืน รัฐควรจะเคารพในกฎหมายระหว่างประเทศที่ให้การปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่มีข้อพิพาททางอาวุธและร่วมมือกันในการพัฒนากฎหมายดังกล่าวต่อไป ในฐานะที่เป็นเรื่อง “จำเป็น” แต่เนื่องจากประเทศไทยยังไม่ได้มีกฎเกณฑ์และแนวโน้มอย่างใด ๆ โดยเฉพาะในส่วนของการปฏิบัติการทางทหารที่จะเอื้อต่อการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในภาวะสงครามโดยชัดเจ็บ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในการศึกษาว่าหากจะนำเอกสารกฎเกณฑ์การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในกฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศมาบังคับใช้ โดยเฉพาะการพิจารณาเข้าร่วมเป็นภาคีในพิธีสารฉบับที่ 1 และอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้เทคนิคการดัดแปลงสิ่งแวดล้อมในทางทหารหรือในทางที่เป็นปรบกชื่อในด้านที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยตรง ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบมากน้อยเพียงใดและจะมีแนวทางอย่างไรบ้างที่จะรับเอกสารกฎเกณฑ์เหล่านี้มาใช้ต่อไป

1.2 สมมติฐาน

หากประเทศไทยจะนำเอกสารกฎเกณฑ์การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศมาใช้โดยการพิจารณาเข้าเป็นภาคีในสนธิสัญญาใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและตรากฎหมายหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ขึ้นมาใหม่รวมถึงแนวโน้มอย่างในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วงรับต่อพัฒนานีตามสนธิสัญญา

¹⁰ Paragraph 4 of the General Assembly resolution 47 / 37.

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาถึงหลักการและกฎหมายของกฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาชญา
- (2) เพื่อศึกษาถึงการปรับใช้กฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศและกฎหมายที่ของกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบทบาทของหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- (3) เพื่อศึกษาถึงข้อพิจารณาทางกฎหมายเกี่ยวกับผลกระทบและแนวทางของประเทศไทยหากมีการนำกฎหมายที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศมาบังคับใช้

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

- (1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาชญาทั้งหลักกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ หลักการที่ว่าด้วยความรับผิดชอบระหว่างประเทศ และโดยเฉพาะหลักกฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศที่จะเน้นศึกษาและวิเคราะห์ถึงพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาชญา ค.ศ. 1977 หรือพิธีสารฉบับที่ 1 และอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้เทคนิคการดัดแปลงสิ่งแวดล้อมในทางทหารหรือในทางที่เป็นปรบปักษ์อื่นได ค.ศ. 1976
- (2) ศึกษาและวิเคราะห์ถึงการปรับใช้กฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศและกฎหมายที่ของกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาชญา ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของมาตรการและกลไกทางกฎหมาย ข้อยกเว้นทางกฎหมาย การบังคับใช้ทางกฎหมาย ความรับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งศึกษาถึงบทบาทของหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- (3) ศึกษาถึงข้อพิจารณาเกี่ยวกับผลกระทบและแนวทางด้านกฎหมายของประเทศไทยหากมีการนำกฎหมายที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศมาใช้โดยการเข้าเป็นภาคีในพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาชญา ค.ศ. 1977 หรือพิธีสารฉบับที่ 1 และอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้เทคนิคการดัดแปลงสิ่งแวดล้อมในทางทหารหรือในทางที่เป็นปรบปักษ์อื่นได ค.ศ. 1976

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

เป็นการวิจัยทางเอกสาร (documentary research) ในเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษจากหนังสือ บทความ วารสาร ข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ โดยการค้นคว้าจากสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (2) ห้องสมุดสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (3) ห้องสมุดสัญญา ธรรมศักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (4) ห้องสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (5) ห้องสมุดคณะกรรมการราชดาดตะระหว่างประเทศ
- (6) ห้องสมุด ESCAP องค์การสหประชาชาติ
- (7) อินเตอร์เน็ต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้ทราบถึงหลักการและกฎหมายของกฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกรณีที่มีข้อพิพาททางอาชญา
- (2) ทำให้ทราบถึงการปรับใช้กฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศและกฎหมายของกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบทบาทของหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- (3) ทำให้ทราบถึงผลกระทบและแนวทางของประเทศไทยหากมีการนำกฎหมายการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศมาบังคับใช้
- (4) ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานและบุคคลที่สนใจในการศึกษาถึงกฎหมายการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกฎหมายนุชยธรรมระหว่างประเทศและเพื่อเป็นแนวทางแก่ประเทศไทยในการที่จะนำกฎหมายที่ดังกล่าวมาใช้ต่อไป